

Introduktion

Det er ikke ligefrem en nyhed, at medier også er lydmedier. Den tidlige film var nok stum men næppe lydløs. Radio og tv blev skabt med lyd. Den teknisk reproducerede musik kunne op gennem det 20. århundrede gengives i stadig flere medierformer, og med mediedigitaliseringen distribueres nu lyd(fil)er som aldrig før med og uden opkobling til traditionelle medier og formater. Lyden er alle vegne. Spørgsmålet er, hvor medieforskerne bliver af? Trods en række af undtagelser er det overordnede indtryk, at medieforskningen har vendt det døve øre til. Det kan der være mange og gode grunde til. F.eks. kan det (med rette) hævdes, at lyd er svær at beskrive. Det er ligeledes tilfældet, at beskæftigelsen med lyd som udgangspunkt er et tværdisciplinært projekt, idet den traditionelt er behandlet indenfor meget forskellige discipliner, som noget nær uafhængigt af hinanden har arbejdet med hver deres beskrivelsesform og dagsorden.

Dette nummer af *MedieKultur* har derfor ikke kun lyd og medier på sin dagsorden. Ønsket er også – i al ubeskedenhed – at sætte lyd på medieforskningens dagsorden. Således rummer nummeret både artikler, der overordnet introducerer til lydforskning og lyd i medier, og artikler der beskæftiger sig med lyd i bestemte medier og genrer.

I sin indledende artikel om “Lyd som kommunikation” giver Klaus Bruhn Jensen en systematisk og historisk oversigt over de mange fagdiscipliner, der har forsket i lyd, herunder retorikkens beskæftigelse med det talte sprog, den traditionelle og den ‘nye’ musikvidenskab samt forskellige teorier om hverdagens ‘soundscapes’. Hermed påpeger artiklen de store muligheder der foreligger for mere tværdisciplinære lydstudier. De forskellige former for lyd beskrives derefter i relation til det, som Jensen betegner medier af første, anden og tredje grad og afslutningsvis betones nødvendigheden af en dagsorden for mere forskning i auditiv kommunikation.

Birger Langkjærs artikel, “Mediernes lyd – En multimodal analysemetode” giver en grundlæggende indføring i, hvad det særlige ved lyd er,

og hvorledes lyd indgår i samspil med forskellige typer af lyde, billeder, medier og dagligdagens rum. Der argumenteres for, at mediernes lyd er ‘konstrueret’ og lyder anderledes end hverdagens lyde, men at den alligevel som kommunikation og oplevelsesform funktionelt tilpasser sig grundlæggende (overvejende medfødte) perceptuelle vilkår. Afslutningsvis præsenteres en teoretisk og analytisk model for audiovisuel kommunikation med eksempler fra film, tv og computerspil.

I “Musik og følelser i danske tv-dokumentarer” gør Iben Have op med forestillinger om, at musik ikke hører til i tv-dokumentarfilm med udgangspunkt i et større studie af tv-dokumentarer sendt på DR og TV2 i år 2000. Musikkens virkning analyseres i en enkelt udsendelse, *Næsten en dødsdom*, og herefter udfoldes en teoretisk diskussion af forholdet mellem musik og følelser med særlig vægt på D. Sterns begreb om vitalitetsfølelser. Endelig slår artiklen til lyd for, at musik kan tilføje engagement og ‘dybde’ til dokumentargenren.

Ib Poulsen tager radiomontagen under behandling i artiklen “Det imaginære rum”. Montagen er en stærkt lydeksperimenterende genre, og artiklen analyserer særligt dens etablering og brug af forskellige former for radiofoniske rum, nære og fjerne, indre som ydre – og ikke mindst evnen til effektivt at overskride disse opdelinger. Afslutningsvis forankres denne lydforståelse i en række semiotiske begreber fra Charles S. Peirce.

I “Lyd som grensesnitt – Når dataspillets lyd bliver funktionsell” tager Kristine Jørgensen udgangspunkt i det særlige forhold, at lyd i computerspil overskrider adskillelsen mellem fiktionsverden og spiller. Mens f.eks. filmens tilskuer må nøjes med at lytte til, hvad underlægningsmusikken gør klart, kan computerspilleren aktivt reagere på musikalsk information og handle i spiluniverset. Denne type lyd betegner Jørgensen som ‘transdiegetisk’. På baggrund af analyser af *Hitman Contracts* og online spillet *Warcraft III* opstilles til slut en typologi over lyd i computerspil.

Uden for tema følger Mette Kramers backpage-

artikel om “Partnervalg på film”. Artiklen argumenterer for at tage feminismens dagsordener op men på et evolutionspsykologisk og biologisk, dvs. ny-Darwinistisk, grundlag. Således ses en række romantiske film hverken som fordømmende eller ligegyldige men derimod som virtuelle scenarier, hvor kvinder relativt omkostningsfrit kan vurdere

mulige – kortsigtede som langsigtede – handlingsstrategier, f.eks. i partnervalgssituationer, hvor den rette mand til det fremtidige afkom skal findes.

Sidst i nummeret bringes en række boganmeldelser.

Klaus Bruhn Jensen & Birger Langkjær